

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СФЕРИ САНІТАРНО-ЕПІДЕМІОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ НАСЕЛЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО НАПОВНЕННЯ

Євген Сергійович ХАЙНАЦЬКИЙ,

*здобувач ПВНЗ «Університет сучасних знань»
<https://orcid.org/0000-0002-6221-355X>*

Протягом тривалого часу нормотворчість у сфері санітарно-епідеміологічного здоров'я населення переважно зводилась до вирішення проблем в екологічній сфері та підвищення якісного рівня навколишнього природного середовища. Сьогодні, коли всі країни в світі ведуть жорстку боротьбу з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, постає питання удосконалення правового регулювання різноманітних відносин, що виникають внаслідок пандемії [1, с. 5-6]. При цьому зауважимо, що лише виникнення реальної загрози поширення смертельно небезпечної коронавірусної хвороби дало змогу виявити низку прогалин національного законодавства в різних аспектах окресленої сфери. Наприклад, Я. Г. Літінська та О. В. Карпенко зазначають, що «у вітчизняному законодавстві немає конкретно і точно сформульованих положень стосовно того, чи може бути запроваджене обмеження свободи пересування шляхом самоізоляції» [2, с. 59].

С. О. Мазепа, досліджуючи кримінальну відповідальність за порушення карантинного режиму, вказує, що: «поспішно прийняті кримінально-правові зміни були спрямовані тільки на посилення санкцій. У разі запровадження або посилення кримінальної відповідальності за певні діяння виникає питання збереження рівноваги та пропорційності щойно введених покарань. Держава на власний розсуд встановлює кримінальну відповідальність за певні діяння, але Конвенція про права людини за допомогою тлумачення Європейським судом з прав людини створює для цього певні рамки» [3, с. 144].

Правове регулювання відносин, які виникають внаслідок пандемії не єдина сфера, котра сьогодні потребує удосконалення, наприклад Т. А. Крушельницька, О. Ю. Матвеева та В. М. Наумов вказують таке: «пандемія COVID-19 вплинула на всі сфери суспільного життя, насамперед на економічне благополуччя та емоційний стан більшості населення» [4, с. 249]. Водночас будь-яка діяльність, зокрема і соціальна та економічна політика держави, повинна мати об'єктивне нормативне забезпечення, що неможливо без створення якісного понятійного апарату.

У національному законодавстві поняття «санітарно-епідемічне благополуччя» закріплено в абз. 1 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» - це «стан здоров'я населення та середовища життєдіяльності людини, при якому показники захворюваності перебувають на усталеному рівні для даної території, умови проживання сприятливі для населення, а параметри факторів середовища життєдіяльності знаходяться в межах, визначених санітарними

нормами» [5]. Подібне визначення санітарно-епідемічного благополуччя закріплено і в законодавстві інших держав, наприклад у п. 1 ч. 1 ст. 3 Закону Республіки Узбекистану «Про санітарно-епідеміологічне благополуччя населення» зазначено, що це такий стан здоров'я населення, при якому відсутній шкідливий вплив чинників довкілля на людину і забезпечуються сприятливі умови його життєдіяльності [6]. Водночас у міжнародних документах сфери охорони здоров'я не закріплено чіткого визначення вказаного поняття, натомість знаходимо таке: «законодавство в галузі забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя населення» – це закони та інші нормативні правові акти, гігієнічні нормативи, що встановлюють санітарно-епідеміологічні та гігієнічні вимоги, в тому числі критерії безпеки і (або) нешкідливості факторів середовища проживання, продукції (товарів), робіт і послуг для людини, і що регулюють відносини в галузі забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя населення як одного з основних умов реалізації прав громадян на охорону здоров'я і сприятливе навколишнє середовище [7, с. 1-2]. Наведене визначення дає можливість конкретизувати явища та фактори, що забезпечують санітарне та епідеміологічне здоров'я, до яких слід віднести: стан навколишнього природного середовища, якість робіт і послуг, які надаються громадянам, а також безпечні умови існування (проживання, роботи, відпочинку). Вважаємо, що застосування законодавцем терміну епідемічний, замість терміну епідеміологічний вбачається помилковим, з огляду на різний етимологічний зміст вказаних понять. Так, епідемічне благополуччя частіше вживається як належне до епідемії, тимчасом як епідеміологічне благополуччя відображає недопущення виникнення, запобігання та протидію поширенню інфекційних захворювань.

Список використаних джерел:

1. Блашук Т. В. Право на медичну допомогу та його реалізація в умовах пандемії COVID-19. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. Вип. 11. С. 5–12.
2. Літінська Я.Г., Карпенко О.В. Самоізоляція як протиепідеміологічний захід: захист чи порушення прав людини. *Медичне право*. 2020. № 2(26). С. 49-66.
3. Мазепа С.О. Кримінальна відповідальність за порушення карантину в умовах пандемії COVID-19. *Актуальні проблеми правознавства*. 2020. Вип. 2. С. 143–149.
4. Крушельницька Т.А., Матвеева О.Ю., Наумов В.М. Соціально-економічний вплив пандемії COVID-19 у контексті державної політики реалізації Глобальної цілі сталого розвитку № 5 «Гендерна рівність». *Ефективність державного управління*. 2020. Вип. 2(63). Ч. 2. С. 249–268.
5. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: закон України від 24.02.1994 № 4004-XII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/400412#Text>
6. Закон Республіки Узбекистан «О санитарно-эпидемиологическом благополучии населения» от 26.08.2015 № ЗРУ-393 (принят Законодательной палатой 15.06.2015, одобрен Сенатом 06.08.2015). URL: <https://www.ilo.org/dyn/natlex/docs/ELECTRONIC/102447/123867/F-1709961067/ZRU-393.pdf>
7. Положение о порядке осуществления государственного санитарно-эпидемиологического надзора (контроля) за лицами и транспортными средствами, пересекающими таможенную границу Таможенного союза, подконтрольными товарами, перемещаемыми через таможенную границу Таможенного союза и на таможенной территории Таможенного союза (28.05.2010 № 299). URL: <http://www.eurasiancommission.org/ru/act/texnreg/depstanmer/sanmeri/Documents/%D0%9F%D0%BE%D1%80%D1%8F%D0%B4%D0%BE%D0%BA-114.pdf>